

Na osnovu članova 22. i 24. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Tamara Skrozza, Filip Švarn, Božo Prelević, Petar Jeremić, Stojan Marković, Aleksandar Đivuljskij, Ljiljana Smajlović i Predrag Azdejković, na sednici održanoj 4.4. 2013. godine, većinom glasova (sedam „za“, jedan „protiv“) donosi

ODLUKU

Da je fotografijom uz tekst „Naš Ervin je pretučen na smrt“, objavljenom 21.3.2013. godine, dnevni list „Blic“ **prekršio Kodeks novinara Srbije i to tačke 4. i 5. Odeljka III (Odgovornost novinara)** koje novinarima zabranjuju da „koriste neprimerene, uznemiravajuće, pornografske i druge sadržaje koji mogu imati štetan uticaj na decu“, odnosno po kojima su novinari dužni da „poštuju i štite prava i dostojanstvo dece, žrtava zločina, osoba sa hendikepom i drugih ugroženih grupa“, kao i da je naslovima „Pretukli mladića na smrt jer nisu hteli da se njihova rođaka uda za njega“, objavljenim 19.3.2013. i „Pijani dečak od 14 godina ubio Ervina Bilickog“, objavljenim 21.3.2013. „Blic“ **prekršio odredbu 3, odeljka III Kodeksa novinara Srbije**, po kojoj su novinari „dužni da poštuju pravilo pretpostavke nevinosti i ne smeju nikoga proglasiti krivim do izricanja sudske presude“, i **odredbu 2, odeljka IV (Novinarska pažnja)**, po kojoj novinari „ne smeju slepo da veruju izvoru informacija“, odnosno „moraju da vode računa o tome da izvori informacija često slede svoje interese ili interese društvenih grupa kojima pripadaju i prilagođavaju svoje iskaze tim interesima“.

Nalaže se dnevnom listu „Blic“ da ovu odluku Komisije objavi u roku od tri dana od dana dostavljanja odluke.

OBRAZLOŽENJE

Žalbu na tekstove i fotografije objavljene u „Blicu“ 19, 20. i 21. 3. 2013. godine podneo je Centar za prava deteta, odnosno direktorka Centra Ivana Stevanović, smatrajući da su **povređene odredbe 4. i 5. Odeljka III Kodeksa novinara Srbije, ali i odredbe Zakona o javnom informisanju** koje se odnose na zaštitu maloletnika, kao i Konvencija o pravima deteta.

„Smatramo nedopustivim da se, i pored saglasnosti roditelja, na naslovnoj strani jednog od najčitanijih dnevnih listova objavljuje fotografija dečaka u mrtvačkom kovčegu, ...kao i način na koji su u pomenuta tri članka javnosti, pa samim tim i maloletnicima, distribuirane informacije o konkretnim događaju. Želimo posebno da ukažemo da potpuno razumemo bol roditelja koji su smatrali da činom dozvole da se fotografija objavi čine za svog mrtvog sina da istina bude što pre utvrđena, ali je u tom smislu postupak uredništva „Blica“, mišljenja smo ‘žestok pokušaj manipulacije’ o kojoj piše gospodin Mensur Šaćić, ali upravo ovog dečaka i javnosti“, navedeno je, između ostalog u žalbi.

Odgovor na žalbu u ime redakcije dostavio je advokat Dušan M. Stojković, koji je zatražio da se žalba odbaci jer ne ispunjava uslove propisane Poslovnikom o radu Komisije za žalbe, pošto podnosilac žalbe nije lično oštećen objavljenim sadržajem, nema saglasnost roditelja maloletnika za podnošenje žalbe, a nije naveden ni matični broj pravnog lica koje podnosi žalbu.

Kad je reč o samom sadržaju žalbe, advokat je istakao da povrede Kodeksa novinara nema u objavljenim tekstovima, odnosno fotografijama, kao i da je objavljivanje ovakvih sadržaja dozvoljeno Zakonom o javnom informisanju i da je u skladu sa Konvencijom o pravima deteta. Po njegovoj oceni, u ovom slučaju dolaze u sukob dužnost novinara da zaštiti decu od sadržaja koji mogu imati štetan uticaj na njih i da štiti i poštuje prava i dostojanstvo dece sa dužnošću novinara da istinito izveštava (**stav 1. tačka I Kodeksa**), da ne prećutkuje činjenice koje mogu bitno uticati na stav javnosti o nekom događaju (**stav 4, tačka III**) i dužnošću da istražuje sve okolnosti i činjenice o događajima koji su od interesa za **javnost (stav 5, tačka I Kodeksa)**. „U ovom slučaju preteže dužnost novinara iz **članova 1, 4. i 5. Kodeksa**, jer se radi o izveštavanju o događaju u kojem je maloletnik preminuo od posledica nasilja i nanošenja teških telesnih povreda i da je molba roditelja bila da se objavi predmetna fotografija kao dokaz da je mladić bio surovo isprebijan, a ne da je preminuo od posledica davljenja u bari. Prema tom, e motiv za objavljivanje bio je da se ovaj slučaj ne zataška i da se apeluje na pravosudne organe koji treba da sprovedu pravičan krivični postupak protiv lica koja su počinila ovaj zločin”, navedeno je, između ostalog, u odgovoru na žalbu.

Advokat je, u prilog ovim tvrdnjama, dostavio i komentar urednika Hronike u listu „Blic” Mensura Šaćića u kojem se na sličan način objašnjavaju motivi za objavljivanje sporne fotografije. Advokat Stojković je takođe naveo da novinari nisu izvestili javnost o ovome događaju i da nisu objavili spronu fotografiju i pored zahteva roditelja „moglo bi se osnovano smatrati da je postojala namera da se od javnosti sakrije prava istine o događaju, što je protivno Kodeksu”.

Komisija za žalbe nije prihvatila zahtev da se žalba odbaci jer ne ispunjava formalne uslove, pozivajući se na svoju dosadašnju praksu da razmatra žalbe koje u ime neke manjinske ili ugrožene grupe podese nevladina organizacija koja je registrovana za zaštitu prava te grupe, u ovom slučaju dece. Komisija je u dosadašnjem radu u dva slučaja razmatrala žalbe koje su nevladine organizacije podnosile u ime romske manjine, odnosno LGBT populacije, te bi odbacivanjem žalbe organizacije koja je registrovana za zaštitu prava deteta upravo zbog ugrožavanja prava sve dece, napravila presedan u odnosu na dosadašnji rad i time stavila u naravnopravan položaj i podnosioca žalbe i sam list „Blic” u odnosu prethode podnosiocima žalbe, odnosno listove na koje su se odnosile. Centar za prava deteta je kao pravno lice imao obavezu da u žalbi navede matični broj, što nije uradio, ali je generalni sekretar taj podatak utvrdio uvidom u registar Agencije za privredne registre, zbog čega od podnosioca žalbe nije zatraženo da naknadno dopuni žalbu ovim podatkom. Komisija svakako smatra da ovo ne može biti razlog za odbacivanje žalbe.

Komisija za žalbe se ovom prilikom nije izjašnjavala o eventualnim povredama Zakona o javnom informisanju i Konvencije o pravima deteta, jer je u njenoj nadležnosti samo utvrđivanje kršenja Kodeksa novinara Srbije, zbog čega nisu ni razmatrani delovi ni žalbe, ni odgovora na žalbu koji se odnose na druge akte.

Razmatrajući da li je spornom fotografijom prekršen Kodeks novinara Srbije, Komisija je, uz puno razumevanje za bol porodice i njihovu želju da dokažu da im je sin ubijen, većinom glasova ocenila da se objavljivanje na naslovnoj strani i bez ikakvog upozorenja fotografije koje izaziva šok, u ovom slučaju ne može opravdati javnim interesom, odnosno željom redakcije da

dokaže da je mladić ubijen i da nadležni organi ne rade dobro svoj posao. Po oceni većine članova Komisije, za tako dramatičnim činom nije bilo razloga, jer fotografija zapravo dokazuje ono što niko ni ne spori – da je mladić užasno pretučen. Takođe, fotografiju ne prati nikakva ozbiljnija analiza događaja, razgovori sa nadležnim organima ili bilo šta iz čega bi se moglo zaključiti da državni organi ne rade dobro svoj posao, već se to zaključuje samo iz delova obdukcionog zapisnika i tvrdnje oca dečaka da će slučaj biti zataškan. Objavljivanje fotografije bilo bi, po oceni Komisije, razumljivo da je „Blic” prethodno iskoristio sva druga sredstva da ukaže na problem, što se u ovom slučaju nije desilo.

Komisija je, mada to nije bio predmet žalbe, takođe zaključila da je „Blic” prekršio Kodeks novinara Srbije i objavljivanjem naslova „Pijani dečak od 14 godina ubio Ervina Bilickog” i „Pretukli mladića na smrt jer nisu hteli da se njihova rođaka uda za njega”, zato što nije poštovao obavezu novinara da nikoga ne sme proglasiti krivim do izricanja sudske presude. Ovakvim naslovima se za isti događaj više ljudi unapred proglašava ubicama,

Zbog svega navedenog, Komisija je sa sedam glasova „za” i jednim „protiv” odlučila da je **list „Blic” prekršio odredbe Kodeksa novinara Srbije** i naložio uredništvu lista da ovu odluku objavi.

Beograd, 4.4.2013.

Predsedavajuća Komisiji

Tamara Skrozza